

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A Híradóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 h.
Negyedévre 3 -
Helyben hához hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 -
Vtáék postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 -
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, kivétel az
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és Híradóhivatal:
Nagyvárad, Salföldi Dzsózsa h.
A szerkesztőség kéziratok vltar-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a Híradó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 82. szám.

Nagyvárad.

Vasárnap 1915 április 11.

Visszavert

orosz támadások a Kárpátokban.

Budapest, április 10. (Saját tud.) A haditudósítók a főhadiszállás jóváhagyásával jelentik: A Kárpátokban elszigetelt küzdelmek folynak. Az oroszok felvonulása megakadt. A Pruth és Dnyeszter között egy dombsort elfoglaltunk. A Labore-völgyben a Kobil-hegyet visszafoglaltuk az oroszoktól.

Bukovinai harcok.

Budapest, április 10. (Saját tud.) Csernovitzból jelentik, hogy az oroszok megújuló támadásaira ma hevessebben fokozódott ellentámadással feleltünk. Boiannál tüzéségünk sikerrel ágyuzta az orosz hadállásokat s azokat több szakaszon megsemmisítette.

Az orosz támadás megghiusult.

Budapest, ápr. 10. Londonból jelentik, hogy a Times és a Matin erősen hangoztatják, hogy a monarkia kárpáti csapatai nagy erőstéseket kaptak. Ezzel készítik elő az ántánt államok közvéleményét az oroszok kárpáti offenzívájuk sikertelenségére.

A duklai harcok.

Budapest, április 10. (Saját tudósítónktól.) Eperjes és Dukla körül, valamint Zborotelett nyugalom van. Zemplénben egyes szakaszokon mi támadunk, másutt az oroszok támadását visszavertük.

Ama hír, hogy az oroszok Cigelka tájékán betörték, odamódosítandó, hogy az oroszok sárosi frontjukat meg akarták hosszabbítani Cigelka irányában keletről nyugatnak, azonban ezt megghiusítottuk.

Ujabb győzelmünk az oroszokon.

Budapest, április 10. (Saját tud.) Neue Frei Presse jelenti, hogy a bukovinai harcokban az oroszok harmadikán Chotinból két lovas divízióval ellenünk indultak, közvetlenül a határszélen nagy csata fejlődött ki, győztünk, 1100 foglyot, 2 ágyut zsákmányoltunk.

Negyedikén az oroszok Zaleszcikától keletre megkisérelték az áttörést, átjutottak a Dnyeszteren, azonban Pfiauzerba tin visszaverte őket, mi közben 1400 foglyot és 7 gépfegyvert zsákmányolt.

Éhinség Szentpéterváron.

Pétervár, április 10. A Rjees jelenti: Az élelmiszer drágaság hallatlan mértékben nő. A szegényebb néposztály helyzete kétségbeesítő. A drágaságnál sokkal nagyobb baj, hogy rövid időn belül hiányozni fog minden élelmiszer. Kérdéses, vajon a behozatal lehetséges-e. Az inség egészen demoralizálta a lakosságot és a háborus lelkesedést teljesen elnyomta.

A pápa és a hadviselő államok.

München, április 10. A Bayerischen Kurier római levelezője azt jelenti, hogy a francia kormány ellenséges magatartását a szentszékekkel szemben annyira tulhajtja, hogy vonakodik kiadni a Vatikánnak egyes francia bankokban deponált pénzét. Oroszország foglyul ejtett egy görög katolikus érseket, elűzte a katolikus lelkészeket és többeket Szibériába száműzött. Az angol kolóniákban szétrombolják a katolikus missziókat. Angliában még rosszabb a katolikus egyház helyzete, mint azelőtt volt. Természetes, hogy mindezekre való tekintettel a pápa nem állhat az entente mellé. Magatartását az a tudat határozza meg, hogy ő a világ valamennyi katolikusának feje, tehát nem pártoskodhatik.

Ezt megmutatta az új belga követ fogadásánál, aki megbízó levelének átnyújtásánál tapintatlanul kijelentéseket tett „a németeknek Belgiumban való kegyetlenkedéséről” — abban a reményben, hogy a pápát majd a németeket elítélő nyilatkozatra bírja. Várakozásában azonban csalódott. A Szentatya szárazon sajnálkozását fejezte ki Belgium gyászos sorsán.

A pápai államtitkár a békéről.

Frankfurt, április 10. A Frankfurter Zeitung írja: A minap Ernest Judet, a párisi Eclair szerkesztője járt Rómában, kihallgatáson volt a pápánál s Gasparri bibornokállamtitkáránál is. A bibornokállamtitkárnál történt fogadtatásról lényegében a következőket mondotta:

MEGNYILT a

GYERMEK-DIVAT SZALON

elegáns leányka és fiu-ruhák, felöltők raktára
Rimanóczy-utca I. szám, Royal kávéház mellett.

A szentszéknek, mielőtt akár egyik, akár másik irányban állást foglal, teljesen tisztában kell lennie az összes okokkal s tényekkel (ami a jelen pillanatban nagyon nehéz, ha ugyan nem egészen lehetetlen)

A szentszék nem vizsgálhatja a jelen pillanatban a vádak, amelyeket az ellenfelek egymás ellen emelnek s nem döntheti el, hogy kinek van igaza. A Szentszék minden erejével a békéért dolgozik s mivel a háborút megakadályozni nem tudja, minden eszközzel, ami rendelkezésére áll, legalább azért küzd, hogy a háború iszonyu következményeit enyhítse. De csak úgy érhet el valamit, ha ügyel a *legszigorubb semlegeség* megtartására.

A Lovcsenről elvitték a francia ütegeket.

Az Ésti Ujság írja: A Lovcsen környékén az osztrák és magyar felderítő osztagok megfigyelték, hogy az ott elhelyezett francia ütegeket elvitték. Ez a magyarázata annak, hogy a montenegróiak már napok óta nem válaszolnak az osztrák és magyar tüzérség tüzelésére. Azt hiszik, hogy ezeket az ütegeket is a Dardanellák felé vitték.

A bolgárok megrongálták a Vardar-hidat.

Kopenhága, április 10. A Temps nek jelentik Nisből: A bolgár betörésnek az volt a célja, hogy szétrombolják Szaloniki és Üszküb közt a vasuti összeköttetést. A bolgároknak sikerült is megrongálniok a Vardar hidját.

Az amerikai posta és a németek.

Budapest, április 10. (Tud. cenz. táv.) A Daily Telegraph newyorki jelentése szerint az amerikai németek óriási tiltakozó akcióra készülnek amiatt, hogy az amerikai posta nehézségeket támaszt a németek által hazaküldött postacsomagok szállítása elé. Eddig az amerikai posta csak a feladó veszélyére fogadott el ilyen csomagokat és ezeket elkülönítette a többtől. A németbarát Vaterland ez ügyben a következőket írja:

— Ennek az elkülönítésnek csak az lehet a célja és következménye, hogy a szövetségeseknek a csomagok lefoglalását, a mennyire lehet, megkönnyítse. Alig hihető, hogy az amerikai kormány Angliának ilyen módon alárendelhesse magát. A kormány eljárása árusítás az amerikaiak ellen és segítése Németország ellenségeinek. Az amerikai semlegesség ily módon illuzóriussá válik, Amerika ily körülmények között alig érthetna Németországnak többet, ha nyílt háboruba bocsátkoznák. vele.

Francia hegyiágyuk Montenegróban.

Budapest, ápr. 10. (M. T. I.) Montenegróba Antivárin keresztül francia tüzérséggel hegyi ágyuk érkeztek megfelelő municióval.

Merényletterv Poincaré ellen.

Budapest, április 10. (Saját tud.) A Matin írja, hogy legközelebb 12 orosz anarchistát fognak haditörvényszék elé állítani azzal vádolva, hogy merényletet terveztek Poincaré ellen, amidőn oroszországi útjáról visszatért.

A bebiztosított Antwerpen.

Budapest, április 10. (Saját tud.) Antwerpen város egy biztosító társaságnál huszonöt millió frankra biztosította magát háboru veszélye ellen.

Az öreg pap régi nagy papokról.

Emlékezés Bunyitay Vinczére.

A boldogult olchin-i püspök a legélvezetesebb elbeszélők közé tartozott. Főleg vacsora után, ha pipára gyújthatott, eredt el ötletes, színes, izig vérig magyar beszéde. Nem jobb így elbeszélgetnünk, kedves öcsém, régi emlékekről, dolgokról, mint ha vitatkoznánk vagy kártyáznánk? Mikor csabai káplán voltam, mint valami járvány dühöngött a kártyázás a papság között. Mihelyt lenyelték az utolsó falatot, félrehajtották az abroszt, s azt mondták: ad laborés! Munkára fel! Budapesttől csak Csabáig járt akkor a vonat, s így sok híres ember kénytelen volt kiszállani és meghálni Csabán. Jóralavó fogadó nem volt akkor Európa legnagyobb falujában, s azért a Wenckheimok, Apponyiak, Károlyiak a plébánián háltak meg. Vacsora után én lefeküdtem, ott hagytam a kártyázókat. Akárhányszor megesett mikor reggel elmentem az ebédlő elé, s a nyitott ajtón bepillantottam: a plébános és vendégei még mindig a kártya mellett gubbasztottak, halavány, másodnapos arccal. A gyertya égett, a spaléttáblák be voltak csukva. Ott utáltam meg a kártyát egész életemre. Azt meg kell adni, a sok beszéd közé emberszólás nem igen vegyült, amire az öreg pap büszke is volt. „Itt ennél az asztalnál, kedves öcsém, senki becsülete kárt nem vallott. Mi megtartottuk Szent Agoston asztalának reguláját:

Quisquis amat dictis absentum rodere famam.
Hanc mensam vetitam noverit esse sibi . . .

(Aki örömezt rágódik a távollévők becsületén, annak ezen az asztalon nem teritene.) Egy kis tréfa egy kis viccelődés megesik de attól csak egészségesebb lesz az ember.

A régi nagy papokról sok szó esett az öreg pap asztalánál. *Kopácsy József* primásról, aki először adott ki magyar nyelvű körlevelet, az eddig divatos latin helyett. Nagy magyar volt; kordován eszimat viselt és zsinóros akagyr nadrágot szijra. Ha valamit írásban akart kiadni, lerepesztett egy darabot az iv papirosból, arra írta akarátát, rendesen e szavakkal végezve: „parancsolja Kopácsy primás.” Gazdasági alkalmazottjait mind „kend” ezte. Ahol rendet, tisztaságot talált uradalmában, szívesen adott bucsuzásakor a háziasszonynak néhány száz forintot, de azt nem volt szabad hangosan megköszönni. Baján egy alkalommal egy gazdasági irnok lakkeipőben jelelt meg előtte. A primás ránézett, aztán az ereszt alatt álló szüretelő kádra, mely a pusztára földre volt téve, se téglá, se fa alatta. „Jobb lesz szólalt meg aztán, ha papucsaidat a kád alá teszed.” Kopácsy primást gyerekkorában egy Nedeczki nevű veszprémi kanonok neveltette, ő viszont a család iránti hálából egy Nedeczky esztergommegeyi papot gazdasombati kanonokká tett. Ez a kanonok végtelen jó, de igen együgyű ember volt. Egy alkalommal a városon kívül egy tót asszonytól megvett egy vadkacsát s kópönyege nagy zsebében hozta haza. Pár nap múlva sirva elkezdett bucsuzni kanonoktársaitól. Neki már meg kell halni, érzi is az enyészet szagát magán. A kanonokok nem tudták mire vélni a dolgot, de a büzt érezték ők is. Egyszer aztán a gazdasszony megtalálta a kópönyeg zsebében a feloslásnak indult vadkacsát.

Bunyitay Kopácsyról mindezt Lipovniczky püspök szájából hallotta, kinél 5 esztendeig lakott 1880-tól 1885 ig. Ugyancsak ő emlegette gyakran milyen nagy magyar volt *Juranics*, pécsi kanonok. Ez pláne veres magyar nadrágot viselt reverendája alatt arany sujtással. Semmit sem álthatott, ami nem volt magyar. A kispapoktól, ha az olárnál segédkeztek neki, rendesen megkérdezte a nevüket. Egy alkalommal *Ranolder János*, a későbbi veszprémi püspök is ott

volt a segédkezők sorában. Kérde a kanonok az egyiket: hogy hinak fiam? Bence Péternek. Isten éltesen! Kérde a másikat, har madikat. Magyar nevűek. A kanonok area sugárzik az örömtől. De csak rákerült a sor arra is, aki azt felelte: *Ranolder Jánosnak*. Nagyot nézett a kanonok s mintha nem értette volna, megkérdezte ismét. De bizony csak *Ranolder* ennek a neve. Szomorú arccal s mintha valami szerencsétlenségről értesült volna, részvétellel mondja a kispapnak: „nem tesz semmit édes fiam, nem tesz semmit.” Bizony nem tett semmit, mert ő koronázta meg *Erzsébet királynét* 1867-ben. De hol volt már akkor *Juranics* kanonok.

Scitovszky János primásról is sok mindenfélét hallott *Bunyitay Lipovniczky* asztalánál. Ez persze már nem, hogy tősgyökeres magyar lett volna, de tót volt az Istenadta. Mikor 1827-ben rozsnyai püspök lett (nem is rozsnyói, kedves öcsém) édesapját magához vette. Cantores amant liquores, a kántorok szeretik a szeszt, mint a régi mondás tartja, az öreg tót kántor hogy ne szeretne volna hát? Heti- vagy pláne országos vásárkor bejöttek régi kollégái *Rozsnyóra*, s elvitték magukkal az öreget, hol az egyik, hol a másik koresmába. A vége rendesen az lett, hogy nem a maga lábán került haza a rezidenciába a püspök apja. Elő is vette, mikor már több volt a soknál, a fia, hogy ha kedve szottyan régi pajtasával pityázalni, hívja őket a palotába, igyanak ott, de ne menjen velük a kocsmába, ne hozzon ségyent püspök fia fejére. A vén tót kántor hallgatta egy darabig a kukliprédikációt, de aztán így fakadt ki dacosan: *Jánó, ti mnye nye roszkazes! János, te nekem nem parancsolsz!*

Diákkorában *Scitovszky*, mint aféle szegény tót diák egy rozsnyai kanonok házában nevelkedett. Mikor *Scitovszkyt* rozsnyai püspöknek installálták, a többi kanonokok között ez a már akkor igen öreg kanonok is hozzájárult ünnepélyes hódoló kézesókra. *Scitovszky* nemesak nem hagyta, hogy egykori jótévője kezét esókoljon neki, hanem ő maga, püspök létére, esókolta kezét az öregnek. *Bunyitay* ezt a történetet gyakran könynyekig érzékenyülve beszélte el.

Lipovniczky püspöktől hallotta *Bunyitay Rudnyánszky József* (1788—1859) besztorebányai püspök elfogatásának történetét is. Ez a püspök szívvél-lélekllel csatlakozott a magyar szabadságharchoz, s körlevélben hívta fel papságát, hogy *Kossuth Lajos* kormányzó rendeleteinek engedelmeskedjék. 1849-ben aztán az osztrák kormány elfogatta a püspököt, kit előbb az újépületben, majd Budán zártak börtönbe. Ez alatt a püspök *garamszőlősi* tiszttartója, ami pénz volt az uradalmi pénztárban (1700 forint) összeszedte, de mivel az mind *Kossuth* bankó volt, mely akkor már csak *Komáromban* képviselt értéket, *Komáromba* ment vele s elvitte *Lipovniczky* komáromi plébánoshoz. De adjuk át a szót *Lipovniczkynek*. „Én tudván, hogy a miénk, a magyarok, az augusztus 3-iki ki-rohanáskor több zsákra mentő német bankót zsákmányoltak, *Klapka Györgyhöz* mentem s előadtam neki, hogy ha becserélné ezeket a *Kossuth*-bankókat osztrák pénzzel, segítene *Rudnyánszky* püspökön, ki ügyünkért szenved. *Klapka* szívesen fogadott, de sajnálattal nyilvánítá, hogy ő nem segíthet, mert azok az elfogott osztrák-bankók *Ujházi* kormánybiztos rendelkezése alatt állanak. Elmentem *Ujházihoz*. Szobájában a diványon ült, hirlapot olvasva, fején kalap, csibuk a szájában, egyik lába az asztalon. Midőn beléptem, füle botját se mozdította. Látva kivel van dolgom, széket vettem elő s eléje ültem. Erre észrevette magát, kalapját levette felállott, mire én is felállottam, bemutattam magamat s előadtam jövetelem célját. Nem segíthetek mondá, mert azokat a bankókat elégettem. Tudom, feleltem, de talán nem mindet, valahol tán még akad belőle. Nem segíthetek ismétlő *Ujházi*, de felesleges is volna, mert hiszen minek a fogolynak pénz? Hogy segített magán, illetőleg urán a hü tiszttartó, nem tudom.

Volt Rudnyánszkynek egy hü komornyikja is: Szabados János. Ez, mikor a püspököt elfogták, mindenütt követte urát, de nem juthatott közelébe. Sok kérdezősködés, kopogtatás után csak annyit tudott meg, hogy urát ekkor és ekkor Bécsbe viszik hajón. Ő is jegyet váltott hát arra a hajóra, de urához, kit katonák vettek körül, nem férhetett. Ez azonban észrevette, hogy megszokott hü embere közelében van, s ez is jól esett sujtott szívének. Ugyanakkor a hajón utazott Liptay Kornél is. Szabados ismerte őt Esztergomból, hol Liptay kanoonknál növekedett. Odament hozzá és összetett kezekkel könyörgött neki: menjen el a nunciushoz, s jelentse neki, hogy mit csinálnak a németek egy magyar püspökkel, mert hiszen uramat Theresienstadtba akarják cipelni. Liptay nagyot nézett, mint akitől lehetetlen dolgot kívánnak: nem mehetek én a nunciushoz, nincs is most velem olyan ruha, amelyben előtte megjelenhetnék. Ilyen esetben, felelt a hü komornyik, elfogadják a nunciust Nagyságodat uti ruhában is. Dietum, factum. Liptay, mihelyt Bécsbe érkezett Viale Prelá nunciushoz hajtattott. Ez menten elindult, még azon éjjel s kieszközölte, hogy az alszergrundi kaszárnya helyett a kapucinusokhoz vitték Rudnyánszkyt, Theresienstadt helyett pedig a klosterneuburgi kolostorba bellebezték, hol hü komornyikát is magánál tarthatta. Itt kereste fel Rudnyánszkyt Scitovszky primás és nagy nehezen rábirta, hogy nyujtsa be lemondását a püspökségről. Erre évi 4000 forintot utalványoztak neki. Később Rudnyánszky Hainburgba, majd Pozsonyba került, hol bizonyos Wolf nevű zsidó gondoskodott anyagi szükségéről. Ez ápolta őt Szabadosal együtt betegségében is, sőt halála után, minthogy Esztergomban óhajtott temetkezni, Wolf kísérte el holttestét is Midőn koporsója megérkezett, Scitovszky primás a székesegyház egyik karkáplánjával akarta eltemettetni. Ezt hallva én elmentem Német püspökhöz és elpanaszoltam neki a dolgot. Német azonnal a primáshoz sietett. „Ha hercegéged fél eltemetni egy kiszenvedett magyar püspököt, én nem félek.” Erre Scitovszky mégis elvégezte a temetést.

Szabados ezután csakhamar hozzám jött s mondá, hogy két érsek is hívja őt szolgálatába, Bartakovics az egri és Kunszt a ka-locsai. En azt ajánlottam neki, hogy menjen Bartakovicsához. Mikor én nagyváradai püspök lettem, jelentkezett Szabados, hogy hozzám szeretne jutni. En hajlandó voltam elfogadni, de csak úgy, ha ura beleegyezik. Tett is ez iránt lépést az érseknél, de eredménytelenül, vagy inkább annyi eredménnyel, hogy az érsek nekem esett, miért akarom elcsalni tőle a cselédjét.

Lipovniczky István püspökről, ki őt 1880 ban udvarába hitta s magiratta vele a váradai püspökség történetét, természetesen igen sokat beszélt Bunyitay. Lipovniczky 1846-ban komáromi plébános lett. Komárom idején 40 napig lakott kívül a városon sátor alatt negyedmággal. Lacikonyháról éltek mindennap egészen csömörlésig gulyáshussal. Egyszer egy lakótársa Simonffy vett pecsenyének egy malacot 40 forintért. Káplánjai elhaltak kolerában, a barátok egy része betegesen feküdt vagy elhalt, egy része künn a falvakon helyettesítette a távollévő vagy elhalt plébánosokat. Midőn egy izben egy haladoklónál volt s azt az utolsó szentségeket részesítette, a ház szögletét leütötte a lecsapó bomba. Amár Lipovniczky az egész ostrom alatt csak lelkipásztori kötelességeit teljesítette s politikával nem foglalkozott, 1851-ben az osztrák kormány, talán egyik kántorának följelentésére elfogatta és perbe fogta. Először Pozsonyba vitték. Volt abban az időben az esztergomi egyházmegyének egy Gyuró nevű tót papja, ki örökösen esatagolt, mert a friss pletykákért élt halt. Ez meglátogatta Lipovniczkyt elfogatása után s kezdte véle a társalgást a rostélyon át:

Styefko, treba lo to tebe? Styefko, kellett ez neked? Később Lipovniczkyt Aradra vitték s ott volt börtönben vagy két esztendeig. Érdekes, hogy az ítélet után minden állásától, rangjától, címétől megfosztották, apáti címétől azonban ellefejtették megfosztani. Nagyot is néztek Aradon a börtönbeli hivatalnokok, mikor meglátták a foglyot, aranykeresztel mellén.

Egyébiránt, mikor szabadabb szellők kezdtek fujdogálni, Lipovniczkynek ismét felvirradt. 1861-ben Ófelsege már esztergomi kanonoknak nevezi ki, 1867-ben a koronázásakor már ő tartja a keresztet, mint arbei püspök, 1868-ban pedig már nagyváradai püspök. Bunyitay sokszor emlegette, milyen szeretettel viseltetett kezdettől fogva papjai iránt az új főpásztor. Beiktatása alkalmával kijelentette, hogy az ő rezidenciája atyai ház, s azért elvárja, hogy minden papja odaszálljon, ha Váradra jön. Hát még udvari papjai iránt milyen figyelmes volt! „Valahogy megtudta, kedves öcsém, hogy én vacsora után egy kis bort szoktam inni: minden este egy palackbort tétetett éjjeli szekrényemre. Ha szárnyast adtak az asztalra, a zuzát mindig félretettette Radnai részére, kinek ez kedvenc falatja volt. Délután, vadászati időben Radnaival ki kimentünk vadászni a Fácánosba, vagy másüvé. Mikor este leültünk a vacsorához, a szegény székehez kötött nyomorék püspök, ki már a hetvenes évek közepén elnyomorodott, jelentős pillantást vetett egyikünkre-másikunkra, s így szólt: „ja, aki ma három fácskát lőtt, azzal nem lehet gyalog beszélni.” Mikor t. i. a vadászatról hazakeresztünk, a komornyik kitudakolta az eredményt, s ment rögtön jelenteni a püspöknek. Nem nézte a püspök ki mennyit iszik. Ha szóba került azt mondta: akinek egy pohár bor is megárt, annyit sem szabad innia, de aki elbir két litert, bátran megihat annyit is. Elképzelteti, kedves öcsém, hogy mi, udvari papjai is szeretjük szegény nyomorék urunkat. Egy este elővették vacsora alatt csuzos fájdalmi. Spett, a szentszéki jegyző ránézett, s látta, hogy torzul el különben is ráncos arca. „Fáj, kegyelmes uram?” „Bizony fáj”, felelt a püspök. „Nekünk is fáj”, folytatá gyöngéden Spett. „Köszönöm”, válasszal szegény püspök. Látszott rajta, hogy örömet szerez neki a fiui szeretet.”

Amilyen hálás volt a boldogult olchini püspök a legkisebb figyelemért, melyet valaki iránta mutatott, épp oly érzékeny volt a tapintatlan vagy kiméltlen megjegyzésekkel és egyáltalán a legkisebb képzelte vagy valódi sérelemmel szemben. Thallóczy Lajos, persze némi túlzással azt mondta egyszer róla: valószínű művészetre vitte a panaszkodást. — Annyi bizonyos, hogy sokszor elpanaszolta keservesen nekem is, hogy járt Samassa egri érsekkel. Ismeretes dolog, hogy Bunyitay Egerben végezte a teológiát s néhány hétig aktuárius is volt Bartakovics aulájában. Annan ment Budapestre Gschwindt gyároshoz nevelőnek, majd Nagyváradra papnak. Ismeretes az is, hogy homlokán egy elég mély hasadás, vagy barázda húzódott függőlegesen a szemöldök közög. Mikor Samassa érsek Szmracsányi püspök látogatására Váradra jött, Bunyitay is kiment eléje a vasúthoz. Az érsek tudvalevőleg igen szókimondó, kemény, karakán ember volt. Midőn Szmracsányi bemutatta neki Bunyitayt, ránézett és így szólt: „Magát megbélyegezte az Isten azért, hogy otthagya Egert! — (Bunyitay úgy mondta: Egret.) — Elképzeltjük milyen képet vágott a különben is érzékeny kanonok erre a nem éppen gyöngéd kijelentésre. Pedig legjobb lett volna keményen ripoztogni. Az érsek jól mulatott volna rajta s attól kezdve a legszeretettelőbb lett volna hozzá. Mikor Radnai Farkas, mint budapesti kispap társait Samassához, ki akkor egyetemi tanár volt, vezette, hogy bemutatkozzanak neki, üdvözlő beszédében nyíltan kimondotta, hogy évek óta ijesztgeték őket Samassa nevével De mi, folytatta

nem feltünk Nagyságodtól, mert aki megteszi kötelességét, annak senkitől sincs oka tartani. Samassának rendkívül tetszett a bátor nyílt beszéd s melegen érdeklődött a különben is jó megjelenésű önérzetes növendék iránt. Kemény embernek kemény beszéd tetszik. De szegény Bunyitay teljesen oda volt s holta napjáig keservesen panaszkolta, hogy bánt vele, más megyebeli öreg pappal az egri érsek! Bárcsak panaszkodhatna még most is, szívkönyebbülésig minden bánatát. Bárcsak hallhatnám vacsora után. „Isten áldja meg kedves öcsém, hogy egy szegény elesett öreg embernek ezt a kedves estét szerezte!”

Viola.

Hadi-segély iparosok és kereskedőknek.

15000 koronát ad havonként a kormány.

Gróf Tisza István miniszterelnök kezdeményezésére a magyar kormány gondoskodása kiterjed azon szegény iparosokra, kereskedőkre és magántisztviselőkre is, akik a háboru folytán jutottak olyan szorult helyzetbe, hogy megélhetésük az általános közgazdasági pangás folytán nincs biztosítva.

Ezen humánus akció mutatja, hogy a kormány gondoskodása kiterjed minden irányban, amellyel a nehéz viszonyok által okozott nyomort enyhíteni lehet. A hadi-segély fedezésére szolgál majd az az új adó, amelyet a 20000 koronán felüli jövedelmekre vetnek ki. Mivel pedig ezen új adó kivetése és behajtása hosszabb időt igényel, a hadi-segélyre szükséges összeget előlegezi a kormány.

A hadi-segély akció keresztülvitelének vezetésével a Kereskedelmi és Iparkamarákat bízták meg.

A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara területén, Nagyváradon egy helyi bizottság és Biharmegyében hét helyi bizottság gyűjtötte és szolgáltatotta be az adatokat, az ipartestületek, továbbá a kamarai kultagok közbejöttével.

A kamara az óriási és nagy körültekintést igénylő előmunkálatokat már befejezte, s a segélyezendők névjegyzékét már összeállította.

A segélyezés öt óra lett megállapítva.

A fizetési ivatek a helyi-bizottságok utján kézbesítik az illető segélyezetteknek, akik a segélyösszeget havonként a főszolgabíróktól, illetve Nagyváradon az ipartestülettől, a magántisztviselők pedig az Egyesült Biharmegyei Bank és Központi Takarékpénztártól és a Kereskedelmi és Forgalmi Banktól veszik fel.

A kamara a szükséghez képest állapította meg a segélyeket, azonban munkálatát nagyon korlátozni kellett, mert a kormány e célra Nagyvárad és Biharmegye területére 15.000 koronát állapított meg s visszavonta azon rendelkezést is, hogy kölesönöket is ad iparosok és kereskedőknek, bizonyára fedezethiánya miatt.

A miniszter közelebb kiutalja a segélyösszeget, s akkor megtörténik az első havi segély kiosztása.

Helyi-bizottságok szerint a következőleg oszlik meg a hadisegély:

a nagyváradai helyi-bizottság területén, tehát Nagyváradon segélyben részesül ha-

vonkint 122 iparos 3240 korona, 124 kereskedő 3150 korona, 12 magántisztviselő 380 korona, tehát összesen 258 egyén havi 6770 korona segélyt;

az *érmihályfalvai* helyi bizottság területén 3 iparos 690 K, 4 kereskedő 40 K, összesen havi 730 K segélyt;

a *székelyhídi* helyi bizottság területén 151 iparos 2150 K, 12 kereskedő 170 K, 3 magántisztviselő 40 K, összesen havi 2360 korona segélyt;

az *élesdi* helyi bizottság területén 30 iparos 500 K, 10 kereskedő 235 K, összesen havi 735 korona segélyt;

a *berettyóújfalui* helyi bizottság területén 52 iparos 950 K, 16 kereskedő 220 K, összesen 1170 K havi segélyt;

a *belényesi* helyi-bizottság területén 50 iparos 1050 K, 6 kereskedő 140 K, összesen 1190 K havi segélyt;

a *tenkei* helyi-bizottság területén nem reflektált senki a segélyre, amit inkább annak tulajdonítunk, hogy a helyi-bizottság nem járt el kellőleg az ügyben;

a *margittai* helyi-bizottság még csak most állítja össze a segélyezendőket jegyzékét. Ezen kerületre a központi vezetőség havi 800 koronát vett számításba.

Rövid idő múlva tehát segélyre szorult iparosaink és kereskedőink hozzájutnak az állami támogatáshoz.

Nyolcszáz koronás követelést ajándékoz a Vörös-Keresztnek.

Egy egyszerű sziv nemes cselekedete.

— Saját tudósítónktól. —

Érdekes adományt juttatott a haza céljaira F. Józsefné, aki egy 800 koronás követelését akarja odaajándékozni a Vörös-Kereszt Egyesületnek. Az érdekes ajándékozásnak az előzménye az, hogy F. Józsefné egy cséplőgépet adott el egy birtokosnak, aki miután a vásárlási összeg egy részét megfizette, mintegy 800 koronával adós maradt. Az asszony egy ideig várt, mert azt remélte, hogy a birtokos kifogja fizetni a tartozását. Azonban a birtokos nem akarta kifizetni az összeget. Erre az asszony ügyvédnek adta át az ügyet és megbizta a 800 korona követelés behajtásával. Az ügyvéd el is vállalta az ügyet, de a háboru őt is elszóllította és így a per megindítása abban maradt.

Az asszony, mikor meghallotta, hogy az ügyvéd hadbavonult, nem akarta az ügyet másik ügyvédre bízni, hanem látva azt, hogy a nehéz idők áldozatkész cselekedeteket kívánnak, ő sem akarta tovább a maga érdekében perelni, hanem elhatározta, hogy a 800 koronás követelést a Vörös-Kereszt Egyesületnek ajándékozom.

Tegnap délelőtt jelent meg F. Józsefné a „Jobb kéz“ elnöknőjénél Pally Lajosnál és bejelentette szándékát. Mivel a „Jobb kéz“ nem illetékes ez ügyben, azért az elnökné a „Vörös-Kereszt“ központi igazgatójához dr Fráter Imre igazgató főorvoshoz utasította F. Józsefnét, aki ugyancsak tegnap délelőtt bejelentette a Vörös-Kereszt elnöknének a szándékát.

Állítólag a Vörös-Kereszt Egylet egy váradi ügyvédet fog felkérni a követelés behajtására, aki tekintettel a jótékony célra, bizonyára ingyen fog erre vállalkozni.

A háborus jótékony cselekedetek között mindenestre kíválik a követelés elajándékozása a maga érdekességével.

A Strasser-ügyhöz.

Lapunk folyó hó 10 iki számában „Strasser Aladár bocsánatot kért“ címen megjelent közleményre vonatkozólag a gimnáziumi katonai tartalékkórház konyhájának ellenőrző hölgyei a következők közlésére kértek fel bennünket:

Folyó évi március hó 20-án Strasser Aladár élelmezési vállalkozó a kórház konyháján nem csupán Balogh Barnáné urnőt sértette meg, hanem az ellenőrzést gyakorló összes hölgyeket is, amennyiben kifakadásai szó szerint akként hangzottak, hogy az ő konyháján ne piszkáljanak, mert különben elni fog jogával és valamennyi hölgyet kárhatalommal kivezetteti.

Ezért érezték magukat indítatva a hölgyek március 28-án az őket is ért sérelem orvoslását kérni az állomás parancsnokságtól, miután az előzőleg tordai Molnár Gézáne urnő által március 27-ére iniciált bocsánatkérési aktus elmaradt állítólag azért, mert Strasser Aladár Makóra utazott hágy-mát vásárolni, noha utólag megállapítást nyert, hogy Strasser ezen a napon Nagyváradon tartózkodott.

Az inzultus megtörténte óta lepergett három hét, a kórház vezetőségét az eset hidegen hagyta s a botránynak hírlapban a közönség elé való hurcolása kellett ahhoz, hogy Strasser Aladár vállalkozó a bocsánat kérésére rá szánja magát.

Tekintettel arra, hogy Strasser Aladár az összes ellenőrző hölgyekkel szemben használt sértő kijelentést, a bocsánatkérés pedig Balogh Barnáné urnő és még két hölgy jelenlétében történt és az összes megsértetteknek elégtételt nem szolgáltatott: a többi megsértett hölgy a rajtok esett durva sértést ezzel reparálnak nem tekinti.

A városi árvaszék actiója.

A városi árvaszék a katonák árváinak elhelyezése, tartása és örökbefogadása tárgyában a város közönségéhez felhívást intézett. Ezen felhívás folytán az árvaszéknel ezideig az alább megnevezett nemesszivü emberbarátok jelentkeztek: Dr Adorján Armin ügyvéd, Boros Ilona óvónő Zsadány, Germán Ágostoné fodrász, Madarász János gazdasági ügynök, Mihályi Ferencné magánzó, az iparos tanulók otthona egy-egy árva eltartására, illetve örökbefogadására. Ezenkívül a városi villamosmű igazgatója értesítette az árvaszéket, hogy a városi villamos műnél két 16 évet betöltött árva, mint segédszerelő, továbbá két 16 évet betöltött árva a gépháznál és két 13—14 éves tanuló a lakatos, vagy műszerész javító műhelyben nyerhet alkalmazást megfelelő díjazással. A városi vasut igazgatósága a katonai árvák közül két géplakatos tanoncot vehet fel díjazással. A nagyváradi posta-és távirda igazgatóság értesítése szerint az igazgatósági kerületben 17 évet betöltött árvák napibér mellett táviratkézbésítői, vagy kiegészítő szolgálai minőségben nyerhetnek alkalmazást, magasabb életkor és képzettség mellett egyéb állásokra is alkalmazhatók.

A fennebb nevezettek hazafias áldozatkésztségükért hála és elismerés illeti meg. A városi árvaszék újból felkéri a nemesszivü családokat és emberbarátokat, hogy akik katonák árváinak tartására, kitanítására, illetve továbbképzetésére, vagy legalább az állami gyermekmenhelyi gondozással járó mérsékelt díjak megfizetésére, avagy kiskorúak örökbefogadására hajlan-

dók, sziveskedjenek ebbeli elhatározásukat akár szóban, akár írásban (tevélező lapon) a közgyámi hivatalnál (Városháza II. em. 35. sz.) bejelenteni.

Mindazok az emberbarátok és jótévedők, akik az érettség küzdő katonák árváinak ügyét szeretettel karolják fel és őket megmentik nemzetfenntartó munkát végeznek és a magyar nemzet háláját és elismerését szerzik meg.

Mindenkit érdekel.

A város rejtelméből.

— Saját tudósítónktól. —

Pár hét óta néhány gyanus külvárosi alak rémitgeti a az urileányokat, akik vagy a hivatalból, vagy pedig valamelyik ismerősüktől mennek egyedül hazafelé. Minden tekintet nélkül, valósággal elremitő szemtelenséggel csatlakoznak az urilányokhoz és mindenféle fenyegetésekkel lgyekeznek tőlük pénzt kicsikarni. Szerencsére e veszélyes utcai alakok nem gyakorlottak ebben a zsarolásban és esti merényletben. Így ezideig még nagyobb baj és veszedelem nem származott.

Hogy mennyire körmönfont és elszánt emberekről van szó, azt világosan fogja bebiztosítani a következő eset, amely pár nappal ezelőtt játszódott le.

Egy fiatalember a multkoriban egy urileányt kísért haza valami társaságból a csendes Lukács György-utca. Amint befordultak a Lukács György-utca, már akkor észrevették, hogy egy gyanus külsejű, torzonborz alak figyelte őket. Nem hederítettek rá semmit és nyugodtan folytatták utjukat. Annál nagyobb lett meglepetésük, mikor az esti alak lépteit hallották állandóan hátuk mögött kopogni. Nem tulajdonítottak a dolognak akkor sem semmi nagyobb jelentőséget és miután a leányt hazakisérte a fiatalember, a gyanus csavargóra rá sem gondolva hazafelé indult.

Másnap következett az esti kalandnak izgalmas folytatása.

A leány az nap alkonyat felé a városba indult és alig ment pár lépést házuktól megrettenve vette észre a mult esti torzonborz alakot.

Ez, amint a leányt meglátta, tüstént hozzá csatlakozott és hasztalan volt a fiatal leány minden tiltakozása, tovább kísérte. Mindez nem volt elég, hanem azzal fenyegette, hogy levelet ír az apjának és el fogja abban mondani, miket csinál az utcán. Ezenkívül mindenféle vádakot szórt a leányra és azt ígérte, hogy ha nem ad neki azonnal 30 koronát, akkor ezt mind meg írja az apjának.

Képzhető milyen nagy volt ezen nemtelen merénylet miatt a fiatal urileány rémülete. Még fokozta ezt a támadó nak elhanyagolt és tisztátalan külseje, aki közvetlenül a leány mellett menve, szinte karjait érintve ismételtette újból meg újból fenyegetéseit. Végre már integettek a Rákóczi-ut fényes villanylámpái és erre a csavargó hirtelen minden szó beszéd nélkül ott hagyta a szinte kövé dermedt uri leányt.

Hogy mennyire előkészített és tervszerű merényletről van szó, mutatja az, hogy ezentul naponta mindig megjelent a

ház előtt a csavargó vagy magában vagy egy másik alak társaságában és félórakig elácsorgott a ház ablakai előtt.

Igyekezett más alkalommal is az urileányt megszarolni, de ettől kezdve sohasem találta egyedül.

A leány szülei, mikor megtudták az esetet, rögtön a rendőrségre mentek, ahol egy detektiv vállalkozott a veszedelmes csirkefogó kézrekerítésére, ami azonban még nem sikerült.

Ez egy eset a többek közül, ajánlatos volna a rendőrség részéről egy alapos razzia.

Grosz elégedetlen polgárok a fegyvertüzben.

Hogy fojtja el a cár az elégedetlenséget?

Ha figyeltük a legutóbbi csatákból kikerült orosz hadifoglyokat, úgy furesa felfedezésre juthattunk. A hivatalos jelentés is említést tett egy alkalommal arról, hogy a foglyok közt sok olyan egyén is volt, akik polgári ruhát viseltek. Az első tekintetre azt hihetjük, hogy a muszka cár dicső hadseregét nem tudja már ruhával ellátni és úgy amint összefogdosta a polgárokat, úgy küldi is a tűzbe őket. Pedig nem egészen úgy van a dolog. A harc térről hazaérkezett egy katonánk, aki egy intelligens orosz fogollyal beszélt, a következőket tudta meg.

A fogoly Oroszországban mint mérnök teljesített szolgálatot, ezelőtt három héttel még odahaza éhezett családjával együtt és ma már itt van Magyarországon a foglytáborban.

Ebből az emberből a legnagyobb elkeseredés beszél, de ennek dacára minden szava igaz, a körülmények minden tekintetben igazolják. A fogoly mérnök egyáltalán nem volt katona. A háború kitörése után Oroszországból egyre-másra szedték össze az embereket és vitték a harctérre. Akkor még békén hagyták őt. Minél jobban közeledtek a tavasz felé, annál nagyobb lett Oroszországban a nyomor. A lakosság körében, bár az orosz jelentések győzelmi híreket terjesztettek, mégis elterjedt az egymást érő csufos kudar-cok híra.

Az országban erre egyre nagyobb lett a nyugtalanság. A polgárok bizalma eltűnt. Az ideges helyzetet csak növelte a tavasz rohamos közeledése, amikor végét ígérték a háborúnak és remélik, hogy a lakosság bevetetheti földjét. Az elégedetlenséget csak fokozta a kenyérhiány. Ugy a muszkafővárosban, mint a vidéken napirenden voltak a kisebb-szerű tüntetések. Alapjában azonban mindenki tudta, hogy egy mindent elpusztító forradalom fog kitörni, hogy ha tovább is így tart a helyzet.

A kancsuka és a titkos detektiv társaság azonban dolgozni kezdett és mikor már legveszedelmesebb volt a helyzet, katonák jelentek meg a városokban és tömegesen szedték össze a lakosság férfi tagjait. Ezeknek egy részét Szibériába indították utnak, másik részét pedig a harctérre vetették.

A harctéren a nyomoruságnak minden változatát átéltek ezek a polgárok. Élelmet csak annyit kaptak, amittől éhen nem pusztultak.

Ha valaki enni mert kérni, annak gunyosan vetette oda a muszka tiszt.

— Majd lesz oda át!

Polgári ruhában, fegyver nélkül a katonák közt elosztva állták a puskagolyót a szerencsétlen emberek. Mikor hős katonáink rohamra mentek, parancsot kaptak a fegyver nélküli polgárok,

— Előre!

A szerencsétlenek fegyver nélkül kezüket feltartva rohantak megszábadítóik felé. Természetesen mint foglyokat a foglytáborba kísérték őket. Sok köztük az olyan is akik fél felszerelést kaptak csak azért, hogy ezzel félrevezessék a mi katonáinkat.

Oroszországnak ez a legujabb és minden emberi érzést felrúgó intézkedése valóban méltó a fehér cárnak. Különben egygyel több vagy kevesebb, Oroszországnak már mindegy.

..HIREK..

* **A bankkamatláb leszállítása.** Budapestről jelentik: az Osztrák Magyar Bank főtanácsa Budapesten ülést tartott. A bankkamatlábat 5 és fél százalékról 5 százalékra szállították le.

* **A tengeri-lisztárának újabb megállapítása.** A kormány tudvalevőleg elrendelte a tengeri-liszt legmagasabb árának újból való megállapítását. Biharmegye és Nagyváradra nézve a megalakított bizottság április hó 14 én délután 3 órakor a megyeházán tartandó ülésen állapítja meg a tengeri liszt árát. A főszolgabíróktól javaslatot kért be az alispán. Biharvármegyében még nem állapították meg, hogy ki fogja örölni a vármegye részére az állam által kiutalt gabonát. Ugy értesülünk, hogy éppen a tengeri-liszt árának ezen újabb megállapítása miatt késett az őrlésre vonatkozó döntés.

* **Százéves község.** Békésvármegyében 100 évvel ezelőtt alapított egy virágzó magyar községet a gróf Wenckheimok egyik őse: *Wenckheim József Antal* gróf. A község betelepítésének éve 1815. A következő 1816. évben ugyancsak *Wenckheim József* gróf földes ur róm. kath. plébániát is emelt itt, majd 1818 ban templomot építtetett, melyet Szűz Máriának, az angyalok királynéjának dedikált. Ez a templom azonban nagyon kicsiny, szegényes volt. Helyébe épült a mai szép, modern templom 1858 ban a *Wenckheim grófi* uradalom és a hívek közös költségén. A község 100 év alatt nagyot fejlődött s ma több mint 3000 lakosa van. Lakosai majdnem tisztán római katolikusok. A község már évekkel ezelőtt készült a jubileumi ünnepekre, ezt azonban a háborus idők nagyon szűk keretek közé szorították. A jubileumi ünnepeken a hálaadó Istentiszteleten a szentmisét *Spett Gyula* apátkanonok tartja ma, vasárnap.

* **Kisegítő munkaerők a vármegyén.** A belügyminiszter tegnap értesítette *Fráter Barnabás* alispánt, hogy a vármegyéhez kisegítő munkaerők alkalmazását engedélyezi. A leirat szerint a magyarországi járásba 1 napidijas irnokot, a derecskeibe 1 napidijas szolgát, a nagyszalontai, székely-

hidi és szalárdi járásokba 1—1 napidijas irnokot, a cséfaiba egy szolgát és az árvaszékhez 3 napidijas helyett 6 kisegítő napidijas felfogadását engedélyezi a miniszter. A kisegítő munkaerők díjazása a hadbavonult tisztviselők fizetésénél elért megtakarításokból lesz fedezve.

* Kereskedőtanulók zárórája.

Panaszos levelet kaptunk arról a visszaélésről, hogy az üzletek tanulóikat záróra után küldik esomaggal a vevőkhöz s ezzel a rendszerrel a tanulók munkaidejét 1—1 órával meghosszabbítják. Pedig annak a fejlődésben levő gyermeknek is szüksége van pihenésre az egész napi lótas futás után és a tanulóknak épp úgy joguk van a záróra betartását megkövetelni, mint a kereskedelmi alkalmazottaknak. A tanulók jogainak semmibevevására nem elegendő ok az, hogy a gyermekekről van, akik nem képesek jogaikat megvédeni. A rendőrségnek pedig kötelessége, hogy a záróráról szóló rendeletet ebben a tekintetben is hajtsa végre.

* **Női táviratkézbésítők.** Pár nap óta a táviratokat a nappali órákban nők kézbesítik Nagyváradon. A renkívüli viszonyok következtében a posta táviránál a kisegítő férfi munkaerők száma annyira lepadt, hogy a hiányok pótlására a postai igazgató kénytelen volt női munkaerőket alkalmazni. Elsősorban a könnyebb belszolgálatra és a táviratok kézbesítésére osztott be női munkaerőket, de lehet, hogy már rövid időn belül a leveleket is nők kézbesítik. Hogy a női távirat-kézbesítők felismerhetők legyenek, balkarjukon olivzöld karzallagot viselnek „M. k. posta” felirattal. A nők gyorsan és pontosan teljesítik szolgálataikat s teljesen beváltak az új funkcióra.

* **Adakozzunk a háboruban megvakult katonáknak!** A tegnapi napon dr. *Krüger Aladár* és dr. *Krüger Aladárné* 10—10 koronát küldtek szerkesztőségünkbe a háboruban megvakult katonák részére. E célra adományokat elfogad és közvetlenül a budapesti Hadsegélyző hivatalnak továbbít szerkesztőségünk. Az eddig nálunk begyűlt adományok összege 263 korona.

* **A Kath. Növédő Egyesület** köszönetét fejezi ki br. *Königszwarter Melanienak*, aki az egyesület éljaira 100 koronát és *Harmathy Károlynénak*, aki 10 koronát adott. Együttal értesíti a patronessz-hölgyeket, hogy a szokott helyen *hétfőn délután 5 órakor* a rendes összejövetelét meg fogja tartani, amelyre a patronessz hölgyeknek pontos megjelenését kéri az *elnökség*.

* **A kenyérárak feltüntetése.** A község nagyrésze nem igen van tájékozva a hatóságilag megállapított kenyérárak felől s emiatt nagyon sokszor egyes sütőiparosok visszaélést követnek el. Ennek megszüntetése végett a rendőrfőkapitány rendeletet közöl a sütőiparosokkal és kenyérárusítókkal, miszerint a kenyérárakat látható helyen függeszték ki. A rendőrfőkapitány felhívása a következő:

Felhívás a sütőiparosok és kenyérárusítókhöz. Felhívom a sütőiparosokat és kenyérárusítókat, hogy a kenyérnek hatóságilag 52 fillérben megállapított árát, — a község tájékoztatása végett — üzleteikben látható helyen kifüggeszteni tartoznak. Ezen rendelkezésem ellen vétők *kihágásilag* büntetettetni fognak s azon-

felül rendes lisztjárandóságuk a város élelmezési hivatala által be fog vonatni. Nagyvárad, 1915. évi április hó 9 én. Rendőr-főkapitány.

* **Kerner Jenő tauglich.** Kassáról írják: a 38—42 évesek mai sorozásán mérees alá állott a Szigligeti-szinház volt karmestere, Kerner Jenő is, akit a sorozóorvos alkalmasnak talált.

* **Kinevezések.** A király Stachó Széver nagyváradi törvényszéki bírót ugyanott tanácselnökké, Hermann Aladár törvényszéki bírót VII. fizetési osztályba sorozott bírónak kinevezte.

* **Kitüntetett honvédek.** A király Kiss László 4. honvédegyalozozred tartalékos zászlósának, Mezey János tőzsérmeesternek az arany vitézségi érmet adta.

* **A bakkancs- és posztócsalók megbélyegzése.** Élénken mutatja Kolozsvár város átirata azt a mély felháborodást, amelyet a hadsereg szállításoknál elkövetett bakkancs- és posztó csalás az egész országban felidézett. Kolozsvár város legutóbbi közgyűlése többek indítványára egyhangu határozattal megdöbbenésének adott kifejezést s a magyar ipar és kereskedelem tisztos hírnevét sárbatipró tetteseket és büntetésüket a nemzet közmegejtése elé állítja; elvárja az igazságszolgáltatástól, hogy ellenük a törvény mentséget és enyhítő körülményt nem ismerő szigorú alkalmazva, példát statuáljon a hazaárulók méltó megbüntetésére. Kolozsvár városa ezen határozatát pártolólás végett úgy Nagyvárad mint Biharmegye törvényhatóságainak is megküldötte. Hisszük, hogy Nagyvárad és Biharmegye felháborodással teszi magáévá Kolozsvár város feliratát s méltóképen igyekezik megbélyegezni a hazaáruló hiénákat.

* **A Nagyvárad Agrár Takarékpénztár** a jövő vasárnap április 18 án d. e. fél 11 órákor tartja évi közgyűlését. Ezen a közgyűlésen fog beszámolni a pénztár a múlt évi eredményéről, mely a háboru által okozott közgazdasági válságok és a nagyösszegű leírások dacára tisztos nyereséget tüntet fel. Az intézet kiváló vezetősége most teszi közzé a múlt évi mérleget.

* **Vegyünk mankókat a katonák részére.** A földmívelésügyi magyar kir. minisztérium kirendeltsége a Vörös-Kereszt Jobbkéz (Törvénytörvény 25. ajtó) rendelkezésére bocsátott 100 darab mankót, melynek darabja 50 fillér. Kérjük a nagyközönséget vegyenek e mankóból a kórházak részére, kettős jótétemény ez, segítség szegény sebesülteken kik erre szorultak és gyarapítja a Jobbkéz pénztárát, hogy több jót tehessen.

* **A sarkadi állatorvos panasza.** A köztisztviselők között talán a legnyomorúságosabban vannak javadalmazva a községi állatorvosok. Ezeknek a diplomás intelligens embereknek annál szomorubb a helyzetük, ha tekintetbe vesszük, hogy hiába fordulnak orvoslásért a községekhez, ridegen elzárkóznak a fizetésjavítás elől. Így történt ez legutóbb Sarkadon. Sarkad községben Keszeg Rafael már 15 éve működik, mint községi állatorvos. Összfizetése 1200 korona és a vizsgálatok után megállapított 40—80 fillér, ami ugyan még szívarra sem elég. Keszeg Rafael legszerényebb és a leglelkiesmeretesebb községi tisztviselő egyike s ennek is tulajdonítható, hogy másfél évtized óta állandóan Sarkadon szolgál. Most, hogy a háboru az ezelőtti 15 éves árakat 10-szeresre emelte az eddig szerényen hallgató állatorvos is fel merte emelni

kérő szavát a képviselőtestülethez. Mind össze annyit kért az állatorvos, hogy a vápatási díjak 50 százalékát adja neki a képviselőtestület. Sarkad község képviselőtestülete legutóbb foglalkozott a kérelemmel s a legridegebben elutasította a község öreg tisztviselőjének kérelmét. A nyomorúságos fizetésre utalt tisztviselő, kinek javadalmazásánál ma egy napszámoknak is több a bére, felebbezést adott be a határozat ellen a vármegyéhez.

* **Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

* **Keresek** oly négy polgárit végzett uri leányt, aki második polgárista leányom oktatását elvállalná. Értekezhetni lehet Kesseny-utca 20. sz. alatt.

* **Modern berendezésű butorozott szobák** hosszabb, rövidebb időre kapható. Nagy Sándor-utca 4.

x **Köhögés, hurut, rekedtség** lenel használjon hurut szeletkét ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

x Mindennemű **molyirtó** szerek és **fertőtlenítő** cikkek legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **Három szobás utcai lakások**, a város központjában, I és II. emeleten előnyös bér mellett kiadó, a Biharmegyei Takarékpénztárnál, Kossuth utca 3. sz.

x **Kiadó lakás.** Arany János u. 7. szám alatt négy szoba, hall s mellékhelyiségekkel álló modern lakás május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

x **Szeplő-májfolt** ellen megbeesülhetetlen az **YPO** krém és szappan, mely eltünteti a ráncokat, miltessereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13—02.

x **Kiadó.** Négy szobás utcai modern lakás előszoba, fürdőszobával. Ugyanott két-szobás udvari lakás mellékhelyiségekkel jutányos áron május elsőre. Lakatos-utca 10.

* **Kiadó lakások.** Két szobás utca lakás elő- és fürdőszobával május 1-re kiadó. Szacsavay-utca 8 szám. Ugyanott kényelmesen butorozott utcai szoba előszoba és mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni lehet az Ipartestület hivatalába is.

* **Katonák! „AXA” hintőpor** ruhára, fekvőhelyre hintve feltétlenül megöli a kiütéses tifuszt terjesztő ruhatetveket, kapható: Tábortábori csomagolásban Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B Telefon 13—02

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Kiadó lakás.** Uri-utca 23. sz. alatt 2 nagy szobás udvari lakás, üveges előszobával, fürdő szoba, villany bevezetve jutányos áron májusra kiadó.

Legujabb táviratok.

Harcok Nyugaton és Keleten.

Nyugati hadszíntér.

Berlin, április 10. A nagyfőhadiszállás jelenti:

A Drie Grachteni zászmány 5 belga tisztre és 122 főnyi legénységre és 5 géppuskára emelkedett.

Champagneban Sejourntól északra csapatunk kiűrtették az április 8 án elfoglalt, tegnap a francia nehéztüzérség által szétrombolt árkokat és a franciáknak e vidéken ellenünk intézett támadásait visszavertük.

A Maas és Mosel közti harcok nem szűnő hevességgel tovább tartanak. A Verduntól keletre eső Fromezey és Gunainville helységeknél a franciák tegnap súlyos vereséget szenvedtek Minden támadásuk összeomlott tüzelésünkben. A prombresi magaslaton elől levő vonalunk egyes pontjain ideiglenesen megvetették lábukat, de éjjeli ellentámadásainkkal részben ismét kiverjük őket.

A harcok tovább folynak. Azok a támadások is teljesen sikertelenek voltak, amelyek a franciák Saint-Michieltől északra eső állásaink ellen intéztek. Az Ailly—apremonti arcvonalon kisebb előretöréseket visszavertünk. Flireynél a harcok kevésbé voltak élénkek, nyilván azon súlyos veszteségek következtében, amelyeket az ellen április 7-én és 8 án szenvedett. Itt 2 géppuskát zsákmányoltunk.

Remenan—Ville—Bois de Pretré harcvonalon a franciák összes támadásait visszavertük A Bois de Pretré nyugati szélén az ellenség végleg elvesztette állásainkakat ama részét is, amelyben március végén behatolt volt.

Chatean-Salisztól észak nyugatra a franciák, ama megismételt kísérletüket, hogy Beronge Lerangét tőlünk elragadják egy század elvesztésével fizették meg, amely teljesen megsemmisült, miközben 2 tiszte és 110 főnyi legénység hadifogolyként maradt a kezünkben.

A Vogézekben a helyzet változatlan.

Keleti hadszíntér.

Kalvarjától keletre és délre az oroszoknak támadási kísérleteikkel nem volt szerencsésük.

Mindenütt súlyos veszteségeikkel visszavertük őket. Egyébként a helyzet keleten változatlan. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Przemysli tisztjeink Permben.

Budapest, április 10. Pétervárról érkező jelentés szerint fogságba esett przemysli tisztjeinket Permbe szállították.

Ujabb hadifoglyok és gazdag zsákmány.

Budapest, április 10. (Hivatalos). Az Erdős-Kárpátokban az uzsoki szorosostól keletre fekvő terepszakaszon is heves harcok támadtak. Tucholától északra elfoglaltunk egy magaslati állást, amelyért február 5-ike óta sok harc volt és amelyet az oroszok makacsul védtek. E támadás alkalmával egy ezredes és több, mint 1000 főnyi legénységet elfogtunk és az oroszoktól 10 gép-

puskát zsákmányoltunk. Egyidejűleg az Opor völgyében is a Stry forrás vidékén az ellenség heves támadásai megtörték a mi hadállásainkon és a német hadállásokon, miközben az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett.

A tegnapi nap összesen 2150 foglyot eredményezett. Különben a helyzet változatlan. Hőfer.

A posztócsalók a pécsi katonai fogházban.

Budapest, ápr. 10. A posztó és bakancs csalással vádolt Krieshabert és társait Máramaroszigetről a pécsi katonai bíróság fogházába szállították, miután az ügyben a hadbírósg illetékes.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Vasárnap: d. u. Jézus élete és halála; este: Zsuzsi kisasszony.
Hétfőn: Betyár kendője (Bihari Ákossal).
Kedden: Zsuzsi kisasszony, (Vigh Mancival).
Szerdán: Rablólovag.
Vasárnap: Kárpátok legendája.

A Zsuzsi kisasszony a hét folyamán aratott fényes sikerek után legközelebb vasárnap este kerül színre, amely alkalommal a címszerepet Lakatos Ilonka játssza.

NYILTÉR

Uj szálloda a Rákóczi-uton!

MEGNYILT

a nagyuri kényelemmel berendezett
Vaiszlovich Park-Szálloda
60 szobával és lakosztállal.

Fürdőszobákkal, minden szobában meleg—hidegvizes mosdókkal.
Melegvízfűtés, vacuum cleaner
hygienikus berendezés.

Zenementes, csendes, tisztahely.

Nagy fenyves park lugasokkal és
gloirettékkel!

Nagyváradon, Rákóczi-ut 5. sz.

Telephon szám: 806. Villamos megállóhely.
Automobil garage és istálló.

SZERKESZTŐI POSTÁJA:

Bihari. 1. A hadifoglyokkal való levelezés portómentes. A levelet németül vagy franciául kell címezni s nyitott borítékban kell küldeni. A címzett neve után odateendő: »prisonnier de guerre«. Legjobb levelezőlapot írni, lehetőleg németül vagy franciául 2. Pénzt legbiztosabban valamely nagyobb bank útján lehet nekik küldeni. 3. Kath. Népszövetség központja (Budapest, Ferenciek-tere, 7. sz.) is ad felvilágosítást népszövetségi tagoknak. 4. Plébánia hivatal, Fertőmező, Sopronmegye.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

7103—1915 sz.

Hirdetmény

a hadifoglyokkal és internáltakkal való levelezés tárgyában.

A hadifoglyokkal és internáltakkal való levelezés tárgyában a közönség tájékoztatására a rendőrfőkapitányi hivatal a következőket közli:

A hadifoglyoknak szóló levelek mind díjmentesek, ha a boríték jobbsarkában fel van tüntetve „Pour Prisonier de guerre“. Az internáltaknak szóló postai küldemények (levelek) a rendes postai díj alá esnek. Ezekre a jobbsarkban oda kell írni, a „Pour interné“ jelzést.

Hadifoglyoknak Szerbiába, Montenegroba, Angliába, Franciaországba és Japánba levelek is küldhetők, Oroszországba azonban csak levelezőlapot ajánlatos küldeni. A levelet mindeniket nyitott állapotban kell a postára adni. A levelet és levelezőlapok címrátát és tartalmát vagy a rendeltetési ország nyelvén, vagy franciául és németül kell írni.

A címben fel kell tüntetni a hadifogly katonai rangját is, nemkülönben azt a csapatot is, amelyben fogsága előtt szolgált. Ha a címet a fogságba jutott címét nem tudja, elég, ha megnevezi az országot, ahol fogságban van. A leveleken — a boríték hátlapján — rajta legyen a feladó teljes címe. Internáltaknak Oroszországba, Szerbiába, Montenegroba, Angliába és Franciaországba közönséges nyitott leveleket, Franciaország kivételével pedig a többi országokba ezek a levelek ajánlatlan is küldhetők. — Egyébként ezekre a levelekre is a hadifoglyokkal való levelezésre vonatkozó formák és szabályok kötelezők.

A hadifogságba jutottak részére nemzetközi postautalványok is küldhetők, Oroszországba, Angliába, Franciaországba, Japánba és Szerbiába. Ezek az illető államok pénzegységére állítandók ki és „Au Contrôle Generale des Postes à Berne“ címmel látandók el. A Szerbiába szóló nemzetközi postautalványokra címnek „külföldi postautalványok kicserélő hivatala, Budapest“ irandó. Egy postautalvánnyal egyelőre csak 200 frank vagy ezzel egyenértékű utalvány küldhető. A postautalvány szelvényére közleményt írni nem szabad. A címzés hasonlatos a levelekével. Azzal a különbséggel, hogy a feladó neve és címe mindig a szelvényre irandó. Internáltak részére a pénzküldemények Franciaország kivételével hová a külügyminisztérium útján legfeljebb 300 korona küldhető, a további országokba a hadifoglyok mintájára küldhetők Angliába és Oroszországba a Svájci, Szerbiába a román tarifa szerint bérmentesítve. Pénzesleveleket hadifoglyoknak

egyáltalán nem, internáltaknak csak Oroszországba és Angliába küldhetők.

Postacsomag 3 klg. ig. Oroszországba, Franciaországba és Angliába küldhető hadifoglyoknak. Internáltaknak csak Angliába és Oroszországba küldhetők postacsomagok. Táviratok közértelemű, világos nyelven és teljes aláírással ellátva csak hadifoglyoknak küldhetők. Oroszországba, Szerbiába és Montenegroba. Bővebb tudnivalókat az összes postai küldeményekre vonatkozólag a városbázán kifüggesztett hirdetmények tartalmaznak.

Nagyvárad, 1915 március 31-én.

Rendőrfőkapitányság.

Első osztályú száraz szőlőkarók

bármely mennyiségben kaphatók
Weiszberger és Társa
tüzifa telepén, a nagyvárad-
velencei vasutállomásnál.

Telefon: 683.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet külölegességek, őrteny és téli kabátokra felöltésre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezsdő-ú 6 Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

A már 70 év óta fennálló
LÉVAI-féle

SIRKÓ

raktárt

és

KÖFARAGÓ műhelyt

az érdeklődő közönség szives
figyelmébe ajánljuk

Rákóczi ut 20 számú telepünkön
sirkerítések kovácsolt vasrács-
ból is készíttetnek.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11
számu házban egy 4 szobás utcai modern lakás
a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL
kiadó — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern
lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel
azonnal kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és
Iparbank Rt.-nél.

Meghívó

a Nagyváradi Agrár Takarékpénztár r. t. folyó évi április 18-án d. e. 10^{1/2} órákor a takarékpénztár üzlet-helyiségében (Rákóczi-ut és Uri utca sarok) tartandó

5-ik évi rendes közgyűlésére.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság évi jelentése, mérleg

előterjesztése és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére felmentvény megadása.

2. Sorsolás útján kilépő igazgatósági tanács tagok megválasztása.
3. Alapszabályok 27 §-ának módosítása és ezzel kapcsolatban indítvány, értékpapír árfolyam különözeti tartalék és egyéb veszteségi tartalék létesítése tárgyában.
4. Esetleges indítvány.

Az igazgatóság.

TARTOZIK

Mérleg-számla 1914. december 31-én.

KÖVETEL

Vagyon :	Korona		Fill		Teher:	Korona		Fill	
Pénzkészletek			74677	58	Alaptőke			1000000	—
Váltó-tárca			2625255	50	Tartalékalap			80000	—
Jelzálog kölcsönök :					Betétek			926264	97
törlesztéses jelzálogkölcsön	2118717	13			Hitelezők			553624	46
kamatozó	184316	79	2303033	92	Visszleszámított váltók			1392513	13
Előlegek értékpapírokra			66060	—	Átruházott jelzálog kölcsönök			2256088	83
Értékpapír tárca	896521	40			Fel nem vett osztalék szelvények			1350	—
Függő kamatai	15308	46	911829	86	Átmeneti tételek			25688	65
Adósok :					Nyereség			2415	41
Fedezett alapján	116978	32							
Magyar Takarékpénztárak Köz-ponti Jelzálogbankja által visz-szatartott összegek	56486	70	173465	02					
Ingtatlan			8000	—					
Felszerelés :									
irodaberendezés, tresor és safeo-deposit			10000	—					
Törlesztéses kölcsönök hátralékos részletei			50697	01					
Átmeneti tételek			14926	56					
			6237945	45				6237945	45

TARTOZIK

Nyereség- és veszteség-számla

KÖVETEL

Veszteség :	Korona		Fill		Nyereség:	Korona		Fill	
Kamatok :					Nyereség áthozat mult évről			5971	26
Visszleszámított váltó, takarékbetét folyószámla kamat, átruházott jelzálogkölcsön és lombardkamat			300923	74	Kamatok :				
Tiszti fizetések lakbér és felügyelőbizottsági díjak			28202	06	Váltók törlesztéses és kamatozó jelzálogkölcsönök folyószámlák után			405109	22
Üzleti költségek napibiztosi díjak és irodabér*			36172	18	Értékpapirkamatok			42825	29
Adók			792	43	Jutalékok és különféle nyereségek			11892	21
Leírások									
értékpapírból	42655	80							
követelésekből	26307	92							
felszerelésből	2000	—							
ingatlanból	418	44	71382	16					
Nyereség			2415	41					
*Intézeti új helyiség átalakítása és felszerelési költségeivel együtt			465797	98				465797	98

Könyvelésért:
Ficzek Jenő
titkár.

Nagyvárad, 1914. december 31.

Pénztárért:
Marschalkó Leó
pénztárnok.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G

A F E L Ü G Y E L Ő - B I Z O T T S Á G

Móricz Pál
intézeti elnök

Dr Móricz Ernő
igazgatósági elnök

Dr Olasz Béla
elnök

Gyémánt Mihály
alelnök

Báró Szepessy Szokoll József
alelnök, hadbavonult

Farkas Kálmán

Gyémánt Elek
habavonult.

Fodor Izsó
Incze Lipót

Sas Ede
Schvarcz Miksa
Dr Demetrovits Elek
vezérigazgató

Dr Thury László
Zakar Ferenc

Dr. Ferdényi Kálmán
hadbavonult

Kálmán Sándor

Zakar Kálmán